

1. VÝZNAM A FUNKCE ÚČETNICTVÍ	11
1.1 Význam a podstata účetnictví	11
1.2 Historie a vývoj účetnictví	11
1.2.1 Počátky účetnictví	11
1.2.2 Vývoj účetnictví ve světě	12
1.2.3 Vývoj účetnictví v České republice	13
1.3 Funkce a podstata účetnictví	13
1.4 Uživatelé účetních informací	14
1.4.1 Vlastníci podniku – investoři	14
1.4.2 Vedení podniku	14
1.4.3 Věřitelé podniku	14
1.4.4 Stát	14
1.4.5 Další uživatelé	14
1.5 Regulace účetnictví a účetních závěrek	15
1.5.1 Nadnárodní regulace účetních závěrek	15
1.5.2 Národní regulace účetnictví a účetních závěrek v České republice	16
1.5.3 Vnitropodniková regulace účetnictví	17
1.6 Finanční účetnictví a vnitropodnikové účetnictví	17
1.6.1 Finanční účetnictví	18
1.6.2 Vnitropodnikové účetnictví	18
1.7 Shrnutí	19
2. ZÁSADY VEDENÍ ÚČETNICTVÍ	19
2.1 Obecně uznávané účetní zásady	19
2.1.1 Princip věcné a časové souvislosti (akruální princip)	19
2.1.2 Zásada účetní jednotky	20
2.1.3 Zásada neomezeného trvání účetní jednotky	20
2.1.4 Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech	21
2.1.5 Zásada objektivit účetních informací	21
2.1.6 Zásada srovnatelnosti mezi účetními obdobími	21
2.1.7 Zásada oceňování historickými cenami	21
2.1.8 Zásada významnosti	21
2.1.9 Zásada zákazu vzájemného zúčtování (zákaz kompenzace)	22
2.1.10 Zásada opatrnosti	22
2.2 Vybrané povinnosti účetních jednotek v České republice	23
2.2.1 Účetní jednotka	23
2.2.2 Akruální princip	25
2.2.3 Účetní období	26
2.2.4 Doba, po kterou se vede účetnictví	27
2.2.5 Požadavky kladené na vedení účetnictví a účetní závěrku	27
2.2.6 Účetní záznam	28
2.2.7 Vzájemné zúčtování	29
2.2.8 Výkazovací měna	30
2.2.9 Používaný jazyk	30
2.3 Shrnutí	30
3. ROZVAHA (BALANCE) – MAJETEK PODNIKU A ZDROJE JEHO KRYTÍ	31
3.1 Funkce a forma rozvahy (balance)	31
3.2 Kdy se rozvaha sestavuje	33
3.3 Aktiva – majetek účetní jednotky	33
3.3.1 Pravidla pro vykazování aktiv	33
3.3.2 Dlouhodobý majetek	34
3.3.3 Oběžná aktiva	39
3.3.4 Časové rozlišení v aktivech rozvahy	42
3.4 Pasiva – zdroje krytí majetku	43
3.4.1 Vymezení pasiv	43
3.4.2 Vlastní kapitál	43
3.4.3 Cizí zdroje	45

3.4.4	Časové rozlišení v pasívech rozvahy	47
3.5	Oceňování majetku a závazků	49
3.5.1	Pojmy používané při oceňování	49
3.5.2	Způsoby oceňování	49
3.5.3	Způsoby přepočtu cizí měny	50
3.6	Změny rozvahových stavů	53
3.7	Shmutí	55
4.	VÝSLEDOVKA – NÁKLADY A VÝNOSY	56
4.1	Funkce a forma výsledovky	56
4.2	Kdy se výsledovka sestavuje	59
4.3	Hlediska sestavování výsledovky	59
4.4	Náklady	59
4.5	Výnosy	61
4.6	Výsledek hospodaření	62
4.7	Změny nákladů a výnosů ve výsledovce	63
4.8	Základ daně z příjmů	65
4.9	Shmutí	65
5.	ÚČET A PODVOJNÝ ÚČETNÍ ZÁPIS	66
5.1	Účet – funkce a forma	66
5.2	Rozdělení účtů	67
5.2.1	Základní rozdělení účtů	67
5.2.2	Členění účtů z hlediska podrobnosti údajů	68
5.3	Směrná účtová osnova	68
5.4	Účtový rozvrh	69
5.5	Souvztažnost a podvojnost účetního zápisu	70
5.6	Zásady účtování na účtech rozvahových	71
5.7	Uzávěrka účtů rozvahových	72
5.8	Zásady účtování na účtech výsledkových	74
5.9	Uzávěrka účtů výsledkových	75
5.10	Složený účetní zápis	76
5.11	Saldokontní funkce účtu	77
5.12	Souhrnný příklad účtování na účtech rozvahových a na výsledkových	78
5.13	Shmutí	80
6.	NÁSTROJE PRŮKAZNOSTI ÚČETNICTVÍ	81
6.1	Význam účetních dokladů	81
6.2	Druhy dokladů	81
6.3	Forma účetních dokladů	82
6.4	Rozdělení účetních dokladů	82
6.5	Náležitosti účetních dokladů	82
6.5.1	Označení účetního dokladu	83
6.5.2	Obsah účetního případu a jeho účastníci	83
6.5.3	Peněžní částka nebo obdobný údaj	84
6.5.4	Okamžik vyhotovení účetního dokladu	84
6.5.5	Okamžik uskutečnění účetního případu	84
6.5.6	Podpisové záznamy	84
6.6	Náležitosti vnějších účetních dokladů	85
6.6.1	Přijaté a vydané faktury	85
6.6.2	Hotovostní nákupy a prodeje	87
6.7	Oběh účetních dokladů	88
6.7.1	Třídění a číslování	88
6.7.2	Kontrola správnosti	88
6.7.3	Zajištění spojitosti mezi dokladem a účetním zápisem	88
6.7.4	Zaúčtování	89
6.7.5	Úschova	89
6.7.6	Skartace	90
6.8	Inventarizace majetku a závazků – význam, termíny a způsob provádění	90
6.9	Inventura	91
6.10	Inventurní soupis	92
6.11	Další kroky v rámci inventarizace	94
6.12	Shmutí	94

7. ÚČETNÍ ZÁPISY A ÚČETNÍ KNIHY	95
7.1 Účetní zápisy	95
7.2 Účetní knihy	95
7.2.1 Deník	95
7.2.2 Hlavní kniha	96
7.2.3 Knihy analytických účtů	98
7.2.4 Knihy podrozvahových účtů	99
7.3 Formy vedení účetních knih	100
7.4 Shrnutí	100
8. DALŠÍ PRAVIDLA UPRAVUJÍCÍ ÚČETNICTVÍ	101
8.1 Způsoby vedení účetnictví	101
8.1.1 Zjednodušený rozsah vedení účetnictví	101
8.1.2 Plný rozsah vedení účetnictví	102
8.2 Vedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů	102
8.3 Formální přezkušování účetních zápisů	102
8.4 Základní kontrolní vazby	103
8.5 Opravy účetních zápisů	103
8.5.1 Úplné storno	104
8.5.2 Částečné storno	105
8.5.3 Doplnkový zápis	105
8.6 Uschovací lhůty	105
8.7 Správní delikty	106
8.8 Shrnutí	106
9. DLOUHODOBÝ NEHMOTNÝ A HMOTNÝ MAJETEK	107
9.1 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek v rozvaze	107
9.2 Rozdělení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	107
9.3 Oceňování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	109
9.3.1 Náklady, které musí být zahrnuty do ocenění DNM a DHM	109
9.3.2 Náklady, které mohou být zahrnuty do ocenění DNM a DHM	110
9.3.3 Náklady, které nesmí být zahrnuty do ocenění DNM a DHM	110
9.3.4 Technické zhodnocení a ocenění DNM a DHM	110
9.3.5 Dotace na pořízení DNM a DHM	111
9.3.6 Ocenění preferenčních limitů a povolenek na emise u prvního držitele, nebo provozovatele	111
9.4 Účtování o dlouhodobém nehmotném a hmotném majetku	111
9.5 Účtování při pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	115
9.5.1 Pořízení DNM a DHM dodavatelským způsobem (nákupem)	115
9.5.2 Pořízení DNM a DHM vlastní činností	118
9.5.3 Pořízení DNM a DHM darováním	120
9.5.4 Pořízení DNM a DHM s dotací	120
9.6 Účtování výdajů charakteru technického zhodnocení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	122
9.7 Odpisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	124
9.7.1 Účetní odpisy	124
9.7.2 Účetní odpis s vyloučením zbytkové hodnoty	125
9.7.3 Metoda komponentního odpisování majetku	126
9.7.4 Daňové odpisy	127
9.8 Účtování odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	128
9.9 Účtování při vyřazení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	129
9.10 Účtování o inventarizačních rozdílech u dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	132
9.11 Účtování o opravných položkách u dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	133
9.12 Shrnutí	135
10. ZÁSoby	136
10.1 Zásoby v rozvaze	136
10.2 Rozdělení zásob	136
10.3 Oceňování zásob	137
10.3.1 Oceňování ve skutečných pořizovacích cenách	138
10.3.2 Ocenění metodou FIFO (First-in, First-out)	138
10.3.3 Oceňování v průměrných pořizovacích cenách	139
10.3.4 Ocenění pevně stanovenou cenou (skladní cenou) a odděleným účtováním o cenových odchylkách	139

10.4	Účtování o zásobách	140
10.5	Účtování nakoupených zásob – způsob „A“	142
10.6	Účtování poskytnutých záloh na zásoby – způsob „A“	146
10.7	Účtování při reklamaci dodávky nakoupených zásob – způsob „A“	147
10.8	Účtování nakoupených zásob při uzavírání účetních knih – způsob „A“	148
10.9	Účtování zásob vytvořených vlastní činností – způsob „A“	150
10.10	Účtování nakoupených zásob – způsob „B“	153
10.11	Účtování nakoupených zásob při uzavírání účetních knih – způsob „B“	153
10.12	Účtování zásob vytvořených vlastní činností – způsob „B“	155
10.13	Další účetní případy související se zásobami	155
10.13.1	Prodej materiálu	155
10.13.2	Darované zásoby (při pořízení zásob byl uplatněn odpočet DPH)	155
10.13.3	Spotřeba zásob na reprezentaci (při pořízení zásob byl uplatněn odpočet DPH)	156
10.13.4	Převod výrobků do podnikové prodejny	156
10.13.5	Renovace náhradních dílů	156
10.13.6	Škoda na zásobách	156
10.13.7	Likvidace zásob	157
10.14	Účtování inventarizačních rozdílů u zásob a souvisejících účetních případů	157
10.15	Účtování o opravných položkách u zásob	159
10.16	Shrnutí	160
11.	FINANČNÍ ÚČTY	161
11.1	Finanční účty v rozvaze	161
11.2	Oceňování na finančních účtech	161
11.3	Účtování na finančních účtech a jejich rozdělení	162
11.4	Nákupy a prodeje v hotovosti	163
11.5	Účtování ve valutové pokladně	165
11.6	Převody mezi finančními účty	167
11.7	Účtování na bankovních účtech	169
11.8	Účtování na devizovém účtu	169
11.9	Účtování omylových plateb	170
11.10	Účtování cenin	170
11.11	Účtování stravenek	171
11.12	Nákupy a prodeje hrazené platební kartou	173
11.13	Účtování inventarizačních rozdílů a škod	174
11.14	Shrnutí	175
12.	ZÚČTOVACÍ VZTAHY	176
12.1	Zúčtovací vztahy v rozvaze	176
12.2	Oceňování v zúčtovacích vztazích	176
12.3	Účtování na účtech zúčtovacích vztahů	177
12.4	Pohledávky za odběrateli a přijaté zálohy	179
12.5	Závazky vůči dodavatelům a poskytnuté zálohy	180
12.6	Účtování smluvních pokut a úroků z prodlení	182
12.7	Pohledávky a závazky účtované v cizí měně a kurzové rozdíly	183
12.7.1	Pohledávky a závazky v cizí měně – tuzemsko	183
12.7.2	Pohledávky a závazky v cizí měně v rámci EU	187
12.7.3	Pohledávky a závazky v cizí měně – třetí země	187
12.8	Příjmy ze závislé činnosti	188
12.9	Účtování o dani z přidané hodnoty	189
12.10	Účtování dalších daní	191
12.11	Účtování při dotaci na úhradu nákladů	192
12.12	Účtování na účtech časového rozlišení	193
12.13	Účtování finančního leasingu hmotného majetku	196
12.14	Účtování komplexních nákladů příštích období	200
12.15	Účtování na dohadných účtech	202
12.16	Účtování opravných položek k pohledávkám a odpis pohledávky	203
12.17	Postoupení pohledávky za odběrateli	206
12.18	Zápočet pohledávky a závazku	208
12.19	Shrnutí	210
13.	CENNÉ PAPIRY A PODÍLY – DLOUHODOBÉ A KRÁTKODOBÉ	211
13.1	Cenné papíry a podíly rozvaze	211
13.2	Druhy cenných papírů	212
13.3	Pojmy související s cennými papíry	212

13.4	Rozdělení držných cenných papírů a podílů	213
13.5	Oceňování cenných papírů a podílů	214
13.5.1	Ocenění při pořízení	214
13.5.2	Ocenění úbytku při prodeji	215
13.5.3	Ocenění k okamžiku sestavení účetní závěrky	215
13.6	Pořízení majetkových cenných papírů a podílů	216
13.7	Upsání podílu na zvýšení základního kapitálu v obchodní společnosti	217
13.8	Směnka v účetnictví	219
13.9	Úhrada pohledávky směnkou u dodavatele (věřitele)	220
13.10	Úhrada pohledávky směnkou u dodavatele (věřitele) a její eskont bance	221
13.11	Úhrada závazku směnkou u odběratele (dlužníka)	224
13.12	Účty související s dluhopisy u emitenta a kupujícího	225
13.13	Emise dlouhodobého dluhopisu s kupónem	227
13.14	Pořízení dlouhodobého dluhopisu s kupónem	228
13.15	Emise diskontovaného krátkodobého dluhopisu	231
13.16	Pořízení diskontovaného krátkodobého dluhopisu	232
13.17	Prodej cenných papírů	233
13.18	Změna v ocenění cenných papírů při uplatnění reálné hodnoty – účtovaná výsledkově	234
13.19	Změna v ocenění cenných papírů při uplatnění reálné hodnoty – účtovaná rozvahově	235
13.20	Změna v ocenění podílů při uplatnění ocenění ekvivalencí	236
13.21	Finanční deriváty	237
13.21.1	Vymezení derivátů	237
13.21.2	Členění derivátů	238
13.21.3	Základní druhy derivátů	238
13.22	Oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty u zajišťovacích derivátů	239
13.23	Oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty u derivátů k obchodování	239
13.24	Shnutí	240
14.	VLASTNÍ KAPITÁL, REZERVY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY	241
14.1	Vlastní kapitál, rezervy a dlouhodobé závazky v rozvaze	241
14.2	Oceňování na kapitálových účtech a dlouhodobých závazcích	241
14.3	Účtování na kapitálových účtech, o rezervách a dlouhodobých závazcích	242
14.4	Účtování při vzniku účetní jednotky	245
14.5	Změny základního kapitálu	247
14.6	Zvýšení základního kapitálu upsáním nových vkladů	249
14.7	Zvýšení základního kapitálu vkladem podniku	250
14.8	Zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti	252
14.9	Zvýšení základního kapitálu kapitalizací závazku	252
14.10	Snížení základního kapitálu při úhradě ztráty	253
14.11	Snížení základního kapitálu s výplatou společníkům (akcionářům)	254
14.12	Snížení základního kapitálu vykoupením vlastních akcií nebo obchodního podílu	255
14.13	Snížení základního při nesplaceném upsaném vkladu	256
14.14	Rozdělení výsledku hospodaření	257
14.15	Účtování u individuálního podnikatele	259
14.16	Účtování o rezervách	260
14.17	Účtování rezerv podle zvláštních právních předpisů a ostatních rezerv	260
14.18	Účtování rezervy na daň z příjmů	262
14.19	Účtování o dlouhodobých bankovních úvěrech	264
14.20	Odložená daň z příjmů	264
14.21	Účtování významné opravy nákladů minulých účetních období	269
14.22	Účtování změny účetní metody	270
14.23	Shnutí	271
15.	OPERACE S PODNIKEM	272
15.1	Operace s podnikem	272
15.2	Prodej podniku nebo jeho části	272
15.3	Postup účtování při prodeji podniku u prodávajícího	273
15.4	Postup účtování při prodeji podniku u kupujícího	275
15.5	Nájem podniku nebo jeho části	278
15.6	Postup účtování při nájmu podniku u pronajímatele	278
15.7	Postup účtování při nájmu podniku u nájemce	281
15.8	Přeměny společností	283
15.8.1	Fúze	283
15.8.2	Rozdělení	283

15.8.3	Převod jmění na společníka	284
15.8.4	Změna právní formy	284
15.9	Postup účtování při přeměně společnosti	285
15.10	Shnutí	287
16.	NÁKLADY A VÝNOSY	288
16.1	Vykazování nákladů a výnosů	288
16.2	Členění nákladů podle struktury výsledku hospodaření	292
16.3	Účtování nákladů na jednotlivé syntetické účty	292
16.4	Účtování výnosů na jednotlivé syntetické účty	298
16.5	Shnutí	300
17.	ÚČETNÍ UZÁVĚRKA	301
17.1	Postup účetní uzávěrky	301
17.2	Účtování inventarizačních rozdílů	301
17.3	Tvorba a zúčtování opravných položek	303
17.4	Vyúčtování kurzových rozdílů k okamžiku sestavování účetní závěrky	305
17.5	Účtování předpisu splatné daně z příjmů	307
17.6	Účtování na závěrkových účtech	310
17.7	Shnutí	314
18.	ÚČETNÍ ZÁVĚRKA	315
18.1	Prvky účetní závěrky a jejich funkce	315
18.2	Obsah účetní závěrky	316
18.3	Druhy účetní závěrky	316
18.4	Konsolidovaná účetní závěrka	317
18.5	Pravidla pro sestavení účetní závěrky	317
18.6	Rozvaha	318
18.7	Výkaz zisku a ztráty	321
18.8	Přehled o peněžních tocích	325
18.9	Přehled o změnách ve vlastním kapitálu	331
18.10	Příloha účetní závěrky	331
18.10.1	Obecné údaje o účetní jednotce a účetní závěrce	331
18.10.2	Používané účetní metody, obecné účetní zásady a způsoby oceňování	332
18.10.3	Doplňující údaje k rozvaze a k výkazu zisku a ztráty	332
18.10.4	Další údaje	333
18.11	Ověření účetní závěrky auditorem	355
18.12	Výroční zpráva	356
18.13	Zveřejňování účetní závěrky a výroční zprávy	356
18.14	Shnutí	357
19.	KALKULACE A ZÁKLADY VNITROPODNIKOVÉHO ÚČETNICTVÍ	358
19.1	Funkce vnitropodnikového účetnictví	358
19.2	Třídění nákladů	359
19.2.1	Druhové	359
19.2.2	Účelové	359
19.2.3	Kalkulační	359
19.3	Hospodářské středisko	360
19.4	Střediskové náklady a výnosy	360
19.5	Kalkulace	360
19.6	Druhy kalkulace	361
19.7	Kalkulační vzorec	361
19.8	Kalkulační metody	362
19.9	Kalkulace dělením	362
19.9.1	Kalkulace prostým dělením	362
19.9.2	Kalkulace dělením pomocí poměrových (ekvivalentních) čísel	362
19.10	Kalkulace přírážková	363
19.11	Kalkulace postupná a průběžná	364
19.12	Základní formy vnitropodnikového účetnictví vedeného podle středisek	364
19.13	Jednookruhová forma vnitropodnikového účetnictví	365
19.14	Dvouokruhová forma vnitropodnikového účetnictví	366
19.15	Shnutí	368
	SEZNAM ÚČTŮ POUŽÍVANÝCH V PŘÍKLADECH	370
	SMĚRNÁ ÚČTOVÁ OSNOVA PRO PODNIKATELE	378
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	380